

Tereza – ljubezenske zgodbe

(Trije odlomki iz romana)

Katarina
Hieng

1

»Si morete misliti, gospodična Klara, nekemu mojemu predniku je bilo ime Otmar Pucih. Ali ni to smešno? (Zadnjič sva govorila o imenih, pa sem se spomnil...) Otmar Pucih je bil moj praprastric. Nikdar ne vem, kdaj je treba reči »pra« in kdaj »prapra«. Otmar Pucih je nosil uhan, zamorčka v desnem ušesu, bil je špecerist in je po-

kopal štiri žene in zapustil sedemnajst otrok. Ali ni to strašna številka? Sedemnajst otrok, križana gora! Legenda pravi, da je imel Otmar trde, goste, skodrane lase, in da si je puščal rasti noht na desnem mezincu. Torej vse okrasje na desni strani: uhan in noht in morebiti še kakšna reč. Otmar ni bil hudobec ali grobijan, čeprav so mu obrvi sršele kot Jupitru Gromovniku. (Sicer pa, gospodična Klara, si vi predstavljate Jupitra Gromovnika kot hudobneža in grobijana?) Ni namenoma tiral svojih žena v smrt. Tak silak je bil, tak neugnanec, da so se ženske lomile pod njim. Otmarjeva hiša je bila že od začetka natrpana, še preden so prišli kakršnikoli otroci, in vsaka nova žena je dobila hišo bolj zadušljivo in bolj pijavkasto: Adelina Pucih, Avrelija Pucih, Jožefina Pucih in Ernestina Pucih. (Zadnji dve sta bili sestrični in sta se tako rekoč skupaj borili z Otmarjevim silaštvom ter zadušljivo gomazljivostjo Otmarjeve špecerije). Ernestina je umrla na porodu, njen edini (Otmarjev sedemnajsti, zadnji) otrok je živel še v naše stoletje.

Za Ernestino je nastopila Katarina. Katarina je bila ženska posebne vrste. Ohranjena je njena slika, zelo slaba, vendar dovolj zgovorna. Ko sem bil majhen, sem se tiste slike bal, zdaj me vleče k njej; kadarkoli pridem domov, si jo grem skrivaj ogledat. Ne v naravi ne na sliki še nisem videl tako grde ženske, in ne v naravi ne na sliki še nisem videl obraza, ki bi svojo grdoto tako bleščeče in nedvoumno premagal. Ustvaril sem si celo zakladnico idej o Katarini Pucih. Sprašujem se, s čim je premagala grdoto: z zlobo ali s prijaznostjo. Na sliki je videti tudi bujno, težko, malhasto Katarinino oprsje, po katerem lahko sklepamo, da je bila Katarina velika in močna. Rad bi videl njene roke, pa jih ni na sliki. Z rokami imajo slikarji zmeraj težave.

Toda dvomim, da je imela telesna moč kakšne opaznejše zasluge za Katarinino zmagoslavje. Katarina je morala biti prežeta z neusmiljeno zdravo pametjo. Tako bistra je bila, da je bilo že skoraj bogokletno.

Rekel sem, da je Otmar pokopal štiri žene. Kajti Katarine ni pokopal, čeprav jo je preživel. Pokopati nekoga so besede, ki smrde po prispodobi. Ko sta se poročila – in poročila sta se zaradi Katarininega denarja, in prepričan sem, da je ona to vedela, a si zastran tega ni delala sivih las – je bil Otmar že močno v letih. Toda Katarina bi bila Otmarja gotovo premagala tudi brez pomoči šestinšestdesetih križev, ki so mu vzeli nekaj mesa z ramen ter mu taisto meso zmeščano in pokvarjeno naložili okrog riti. (Pardon, gospodična Klara, zaneslo me je!) Če hočete okusnejšo primero, tako, ki se bolj poda študentu zdravilstva: Katarina bi bila uspela tudi brez apnenca, ki je zalil Otmarjeve sklepe, da je škrtalo, kadar je Otmar počepal.

Za lase privlečeni detajli.

Eno tiransko navado je Otmar imel. Hodil je na romanja, se po poti zapijal in se izpostavljaj raznim (resničnim in umišljenim) nevarnostim. Ko je prišel domov, je rohné pripovedoval družini o prepadih, nad katerimi se je gugal (malo besed, veliko kretenj in veliko hrupa), in prve štiri žene so skrušeno medlele in stokale – dokler ni napočil njihov zadnji stok. Sprašujem se, zakaj se toliko žena ubija za može, ki tega niso vredni. Sprašujem se, zakaj toliko žena trepeče za neljubljene može. Ni iz občutka dolžnosti. Takšna uboga Ernestina ali Adelina Pucih nima v sebi nikakršnega občutka dolžnosti.) Katarina, Otmarjeva peta žena, je znala narediti pustolovščinam konec.

»Na romanje boš šel, Otmar? Seveda bom šla s tabo,« je rekla in si z nasmehom svojih grdih, širokih, mesnatih ustnic začepila ušesa zoper vsak ugovor.

Kar predstavljam si jo, gospodična Klara, kar predstavljam si jo. Morala je biti grozno močna osebnost!

Otmar in Katarina sta hodila na romanja v trpežnih popotnih oblekah (Otmar je prej govoril, da se ne smeš vrniti, dokler ti srajca ne visi s hrbta), žganje sta vzela s sabo, vendar samo toliko, kolikor sta ga potrebovala za zdravje... Ha ha ha! Ali ni to smešno, gospodična Klara?«

Gospodična Klara se je blede nasmehnila.

»Katarina Pucih, prestara, da bi bila rodila Otmarju osemnajstega otroka (saj tudi ni bilo potrebe), je verjela v zdravilno moč sadjevca.

»Kaj mi ga meriš po kapljah, žena, kdo te je tako učil? Saj ga ne pijem za prebavo,« je najbrž rekel Otmar.

»Čemu ga potlej piješ, Otmar?« je gotovo vprašala Katarina. Na Katarinino vprašanje Otmar ni imel odgovora, samo klel je, dokler se ni tudi kleti odvadil.

Jedro zgodbe je tole. In tega si nisem izmislil, to so zopet izpričane družinske čenče. Nekoč je Otmarja in Katarino na poti zatekla nevihta in Katarino, sijajno, krepko Katarino je zadela strela... Otmar se je sam vrnil domov, blaten, kot da so ga obmetavali z muljem. (Nevihta se je spremenila

v dolgotrajen dež, ki je škodil posevkom in nagnil marsikatero strešno tramovje.)

»Kaj je bilo, oče?« so vprašali otroci.

Sedemnajst vprašanj bi zmedlo slehernega normalnega človeka. Otmar pa je bil že nor. V dolgih, liričnih stavkih jim je razložil, kar je kasneje razlagal vsakomur, ki je hotel poslušati. (Otmarjev sedemnajsti otrok je lizizem prinesel v naše stoletje.)

»Šla sva čez Medvedovo sleme. Na vrhu hriba je bila snežnobela skala, in zdi se mi, da se je ravno nad skalo obesil prvi črn oblak. Oblak se je začel ploditi, plodil se je in plodil, dokler ni bilo vse črno. V hipu se je ulilo. Ceste skoraj nisva več razločila.

»Sámo zgago imam, odkar hodiš z mano na romanja,« sem ji rekel.

BOG MI ODPUSTI!

»Nikjer ni nobenega zavetja,« je rekla.

Grmelo je.

»Potrpežljivo čakajva, hoditi nima smisla, prisloniva se k tistile skali,« je rekla.

»Ti se znebiš pametnih, ti,« sem ji rekel.

BOG MI ODPUSTI!

Naslonila se je na snežnobelo skalo. V nevihtnem mraku, otroci, je kamen žarel okrog njene glave kot svetniški sij. Zasmejala se mi je, usta je imela že plavkasta od mraza. Poznali ste njena mesnata vijoličasta usta, otroci.

»Ah, Otmar,« mi je rekla, »ne bova se zdajle med sabo.

Mislil sem, da se mi roga, hotel sem ji kaj odbrusiti, ko je ona... nadzemsko mila, otroci moji, nebeško nežna, še enkrat rekla:

»Ah, Otmar, ne bova se zdajle med sabo!«

Pogledala je gor, v črno nad nama, otroci, iz črnega je siknila svetloplava iskra in se ji zapičila v čelo. Takoj je bila mrtva. Oči ni zaprla.«

Otmarjeva blaznost je zanimiva zato, ker se je Otmar iz molčečnega spremenil v gostobesednega. Pridobil si je sposobnost artikulacije, gospodična Klara! Si lahko predstavljate polpismenega kramarja, kako na dolgo in široko razkriva svojo dušo otrokom, ki jih je še pred nekaj tedni mlatil in hrulil? (Vsi so mlatili in hrulili otroke, za to ni bilo treba biti grobijan ali hudobec.) A, gospodična Klara, si ga lahko predstavljate?«

»Komaj,« je rekla gospodična Klara.

»Razkrival jim je svojo dušo in zraven je jokal, strt od tistih blago izrečenih besed. Legenda pravi, da se je Otmar noč in dan cmeril. Sinovi so šli po svetu, siti kramarije in blaznega očeta, hči Franca je ostala. Francine slike nimam. Nobenih predstav o Franci nimam, hočem reči. Tukaj mi zmanjka domišljije.

Katarino so pokopali zraven prvih štirih Otmarjevih žen. Pokopali so jo skrivaj, Otmarju so zatrdili, da niso trupla nikoli našli. Šele po Otmarjevi smrti so na kamen napisali tudi Katarina Pucih.

Joj, gospodična Klara, saj sem vam povedal strašno zgodbo! Oprostite, prosim, oprostite mi! Tolikokrat sem že premler te dogodke, da se mi ne

zdijo nič posebnega. Zabavati sem vas hotel. In spomnil sem se zgodbe zato, ker sva se zadnjič pogovarjala o smešnih imenih. Otmar Pucih je precej smešno ime, se vam ne zdi?»

»Je,« je odvrnila gospodična Klara. »Se mi.«

»Če vas kaj tolaži: resnični dogodki so mi bili samo za ogrodje, večino groznih podrobnosti sem si izmislil. To ste menda čutili? Ni mogoče, da bi se grozne podrobnosti petdeset in več let ohranile v svoji pravi obliki. Najbrž je bilo čisto drugače, čisto druge grozne podrobnosti, hočem reči...«

»Je že dobro, gospod Ivan, bila je zanimiva zgodba.«

»Ja. Ja, človeška usoda je zmeraj zanimiva. Vzemite najbolj navadno človeško življenje in si ga povejte – videli boste, da je zanimivo. Jaz se strastno zanimam za človeške usode. To je tako splošno zanimanje, da je o njem težko govoriti...«

»Gotovo, seveda.«

»Pucih so moji predniki po očetovi strani. Pripovedovala pa mi je o njih mama, ki občuduje vse, kar je z očetom v zvezi, in ki sočustvuje z vsemi, ki jih je kaj »doletelo«. Oče je mami pripovedoval o svojih prednikih, ona je pripovedovala naprej, kadar je bil oče zdoma, s sladkim, prestrašenim nasmehom okrog ust, kot da pripoveduje nekaj, česar ne bi smela, in hkrati z gotovostjo, s pridigarsko zavzetostjo, kot da bi bili mi o očetovih prednikih lahko brali v včerajšnjem časopisu, pa smo le slučajno spregledali zanimivi članek.

Moj starejši brat Ernest (sijajen fant, ki pa ima to smolo, da se ne more nobene stvari oprijeti) je zaradi bolezni večinoma živel na deželi in mama je imela v meni in v kuharici Ani edina res zvesta poslušalca.

Ernest je pravzaprav moj polbrat, tudi moj oče se je dvakrat poročil, njegova prva žena, Ernestova mama, je ušla od doma, ko je bil Ernest še dojenček. V naši družini mrgoli čudnih zgodb. Ne, ne bojte se, gospodična Klara, ne bom vas moril z zgodbo o Ernestovi mami. Preprosto zato ne, ker te zgodbe ne vem. In si je ne predstavljam. Ne znam si izmisliti prav ničesar na temo pobegle prve žene mojega očeta...«

Ivan Barda, Štefkin in Petrov sin, dvaindvajsetletni študent medicine, je sedel v neki dunajski kavarni z neko gospodično Klaro, študentko zemljepisa, zagrizeno in sodobnih (nikakor ne prostih) nazorov. Položaj je bil kočljiv. Klara Kesslerjeva je bila očitno zaljubljena v Ivana, o tem je pričal žar, ki ji je igral na obrazu celo zdaj, ko jo je Ivan že poldrugo uro moril z zgodbami o svojih prednikih. (Zgodba o Katarini Pucih je bila najzanimivejša, vmes so bile, verjemite nam, ljubeznivi prijatelj, tudi docela duharmorne zgodbe.) Ivan pa je (skratka) pravkar dosegel stopnjo razvoja, na kateri se dokončno osvestimo, če se sploh kdaj osvestimo, in ugotovil, da ni ustvarjen za ljubezen. Odkar je Ivan to vedel, se je ogibal ženske družbe, ki mu je sicer godila. Ogibal se je je iz čistega usmiljenja, iz želje po jasnosti, nazornosti, da bi ne prišlo do nesporazuma. Klara Kesslerjeva se je prebila čez vse pregrade. S tovariško spodrecanim krilom in z zavihanimi rokavi se

je prevalila čez odklonilne kretnje Ivanovih rok, čez hladno, prevzetno držo njegovega (lepega) vratu.

Ji bo moral Ivan naravnost povedati, ji bo moral dokazati in ilustrirati?

... »Veste, gospodična Klara, blazina v obliki srca, ki ste mi jo izdelali s svojimi zemljemerskimi prsti, me veseli samo kot blazina. Kot predmet, na katerega lahko položim ta ali oni utrujeni del utrujenega telesa, gospodična Klara.« ...

Recimo. (Toda ne draži je, Ivan, ne omenjaj telesa!)

Pogovori, ki se jih je Ivan tako neskončno trudil obdržati na ravni prijateljskih, da je bil že sam sebi v nadlego, so bili iz dneva v dan bolj bojeviti. Ivan se je kot blazen oprijel prve snovi, ki mu je ponudila roko (danes je bila to zgodba o Katarini Pucih), Klara se je ugodno namestila na stolu, trdno odločena, da bo sleherno zgodbo poslušala do konca.

Huje kot vse drugo je Ivana morila nedolžna dekliškost Klarinega dvorjenja. Z vsakim užaljenim utripom Klarinih okroglih ličec (včasih kljub svoji zagrizenosti ni mogla skriti razočaranja, ko je Ivan spet v sunkovitem obratu speljal s čustvenih območij), se je Ivanova notranjost zdrznila kot piščanec pod nožem.

Ivan. Ne samo vrat, vse je bilo čedno, okusno, prikupno. Vse na našem Ivanu. Rdečkastoplavi lasje, raven nos, velike, sivoplave oči. Gospodična Klara se ni zaljubila v prazen nič.

»Mama je velikokrat pripovedovala o potresu. Potres je moral narediti nanjo velik vtis. Hočem reči, da so drugi ljudje pozabili ali pa so vsaj nehali misliti na potres kot na enega glavnih dogodkov v svojem življenju; mama pa zmeraj znova z žarečimi očmi pripoveduje o »mrzli, jasni noči«, o tem, kako je prvi sunek prespala (ali ni to skoraj neverjetno), o tem, kako je uživala v naslednjih sunkih, v zibanju in zmedi. Moja mama je sladostnica.«

(Pazi, Ivan, pazi, kaj govoriš!)

»Ljubljanski krznar – ime mi je ušlo iz spomina – je menda razposodil ljudem vso svojo zalogo. Jezi me, ker mi je krznarjevo ime ušlo iz spomina. Kako se odvadimo rodnege mesta! Nekateri se pritožujejo, da Dunaj Slovence preveč očara.

Ampak jaz se nisem s takimi vprašanji nikdar ukvarjal. Vi se tudi niste, kajneda ne, Klara?»

»Ne,« je odkimala Klara, ki je vedela, da bo poražena, kakor hitro se zaplete z Ivanom v POGOVOR.

»Boste tudi vi hrenovko?» je vprašal Ivan in zamenjal sedišče, da bi laže nadzoroval kavarno.

»Ne, hvala,« je rekla Klara, zdaj že za stopnjo premagana in užaljena: bila je lačna, pa si vpričo Ivana ni upala privoščiti hrenovke. (In on bo jedel in ona bo skrivaj požirala sline.)

»Potem je tudi jaz ne bom,« je usmiljeno rekel Ivan. »Dolgčas, pusto mi je samemu jesti.«

(Ivan, Ivan, usmiljenje spodbuja požrtvovalnice!) »Ne ne, bom jo, bom!« je rekla Klara in se prešerno zasmejala.

Majhen rez, majhna špranja, ki je Ivan ni več mogel zamašiti. Naročila sta si hrenovke, si sedela nasproti v ponižujočem prežvekujočem opravilu, ki nas neizogibno zbližuje. Ne rečejo zaman ločitev od postelje in *mize*.

Ivan je čutil, kako se mu grlo kačasto zvija, ona je jedla čisto spredaj v ustih, šobila se je in si preplašeno in na skrivaj vsakih pet minut otipala brado, če po njej ne teče kapljica maščobe.

»Oče pa zmeraj govori o Ernestovem prvem napadu. In pri tem ni (kot mama, kadar pripoveduje o potresu) otročje vznemirjen, temveč je prestrašen, starikavo prestrašen, veste, gospodična Klara.

»Ko bi ga ti videl, kako je hropel, Ivan,« mi je rekel še ob mojem zadnjem obisku. »Mene je prevzela tesnoba, da bi se kar zaletaval z glavo v zid, da bi se ubil, ja, da bi udaril otroka, samo da bi napravil hropenju konec. Tvoja mama je takrat res modro ravnala, ne vem, kaj bi brez nje.«

Razumel sem ga, veste, Klara, čeprav ni najbolje opisal svojih občutkov. Zdravniku se take stvari najbrž še prav pogosto dogajajo. Bolan človek se ti smili, hudo ti je zanj, obenem pa ti gre ta človek strahotno na živce. Ste vi že kdaj tako čutili, Klara?»

»Najbrž že,« je odvrnila Klara. »Kakšno bolezen je imel vaš brat?« se ji je potem zareklo.

»Še jo ima,« je poprijel Ivan. »Naduho, neke vrste naduho. Pride in gre. Ni nevarno, mine samo od sebe. Pomagati za zdaj ne znamo. Ernest je živčen fant. Tenak. Tudi precej majhen je. Saj vidite, da o njem govorim kot o »fantu«. Tudi oče ima navado o njem govoriti kot o »otroku«. Ernest je slabi dve leti starejši od mene.«

»Koliko vem o vaši družini!« je živčno pripomnila Klara.

»Res, Klara, danes vas morim,« je rekel Ivan. »Oprostite mi, prosim.«

»Že dobro,« je rekla Klara.

»Spremil vas bom do doma,« je rekel Ivan.

Žrtev z njegove strani, tolažilna nagrada zanj.

Ne, saj ni tako mislil. Nikoli in nikdar se mu Klara ni zdela neumna ali nadležna (ker ni bila), in če bi ne bilo strašne udvorljivosti, ki je visela v zraku (na tenki nitki), bi se Ivan rad pogovarjal s Klaro še o marsičem drugem kot o svojih prednikih.

»Me boste res?« je vzdihnila Klara, ki je doumela, da se je boj spet končal z neodločenim izidom – in neodločeni izid po vsem tem času ni bil za gospodično Klaro nič prida boljši kot poraz.

Prišli so novi gostje, zoprno je zazeblu v noge, ko so odprli vrata.

»Hitro popijva, Klara, še prehladili se boste, premalo ste oblečeni!«

»Se vam zdi?« je rekla Klara.

»Vsekakor,« je rekel Ivan in se (spet milostno) nasmehnil. »Nekatere ženske imate očitno odpor do zimskih oblačil.«

Ivan je poznal ta odpor, to nepripravljenost naložiti si dodatne plasti in dodatno težo na telo, razumel je sovraštvo do neprožnega, negracioznega, debelega in tumpastega. Ampak želje po stisnjenosti in naškrobljenosti, značilnega slabega takta in slabega okusa, s katerim ženske oblačijo svoja okrogla rožnata telesa v prosojne, stekleno sive ali svetlomodre bluže, ki se

bodisi ne prilegajo njihovim oblinam bodisi na njihovih oblinah pokajo, tega ni razumel. Mehke, ravno prav močne tkanine, volna in platno, globoke gube: če bi vedeli za Ivanove ideale, gospodična Klara, bi si nabavljali plahutajoča oblačila.

(Ivan se je često pogovarjal z mamico o blagu; mamica se je smejala Ivanovemu poznavalstvu.)

»Moj sin je gizdalin,« je rekla in se smejala še rimi.

Štefka sama je bila daleč od dobrega okusa. Toda njej ni Ivan ničesar zameril. Ona je imela avtoriteto in konec.)

Na cesti je bilo veliko ljudi, ki so tekali, kot da jih spuščajoči se mrak švrka po podplatih. Fantki v mornarskih plaščkih, deklice v škorenjčkih, ženske v klobukih, sivi moški. Bila je ena boljših ulic in izložbe so vzzarevale; bližala se je ura, ko so navadno zapirali trgovine; danes bodo potegnili, saj se vsi ti ljudje (obleke obleke obleke) preganjajo po vedno mračnejšem mraku z enim samim namenom: kupovati darila.

»Za božič bom šel domov, Klara,« je rekel Ivan. »Pa vi?«

»Nisem se še odločila,« je rekla Klara. »Doma me spravljajo v slabo voljo. Ampak kaj naj počnem za božič, kar spat človek vendarle ne more iti, pravijo...«

Ivan je v mislih uzrl njene zemljemerske roke, kako na božični večer zaničljivo ugašajo luč, potem je slišal njen jok (v temi); boleče neskladje med deškostjo in dekliško nedolžnostjo, med zemljepisom in žensko nebogljenostjo. Ah, dobro jo je poznal, svojo prijateljico Klaro! Oznaka »sodobnih nazorov« se mu je mahoma zazdela površna.

(»Dragi Ernest! Sedim v neki dunajski kavarni z neko gospodično Klaro, ki študira zemljepis in je bistra in v najboljšem smislu sodobnih nazorov. Ne reci, da sem nevljuden; medtem ko pišem, ona bere časnik.«

Larifari. Niti črke, Ivan, ljubezen moja, niti črke nisem prebrala, bilo je, kot bi bilo pri nama, če bi ti hotel, mir, midva skupaj, papirji in časopisi in peresa, če bi ti hotel...)

Ivana je ganila njena samota, da je moral mežikati in govoriti o hladnem vetru, od katerega se vnamejo oči.

»Dobrodušen sem,« je pomislil.

Ni bil.

»Pravzaprav sem trapasta, pravzaprav gremo za božič lahko spat kot na vsak drug večer,« je objavila Klara.

Ugriznila se je v spodnjo ustnico, profil se ji je še bolj prifrknil. Trmasta.

»Le pojdite, le pojdite domov, Klara,« je mehko rekel Ivan, ki ga ganotje ni zapustilo, »kaj boste sami? In doma vas bodo gotovo veselili.«

»Me bodo ja,« je rekla Klara.

Nič manj trmasto. Toda zdaj je bil pogovor na varnem, zdaj je Ivan brez strahu spodbujal Klarino trmo, kajti celo trma je služila »govorni vaji«, baročnemu besedičenju, ki je prijalo Ivanovemu obrambnemu instinktu.

Bližala sta se Klarini ulici. Neznani dedec se je zrinil mimo njiju z božičnim drevesčkom na levi rami.

Temno je bilo. Kako hitro se je stemnilo!

Tlak na dvorišču hiše, v kateri je stanovala Klara (pri družini v srednjem nadstropju), je bil suh in snažen.

»Čudno, božič bo, pa še ni snežilo,« je rekel Ivan.

»Kdo pravi, da bi moralo za božič snežiti?« je vskočila Klara.

Glas ji je komaj opazno drhtel.

»Nihilistka ste, Klara. Ravno pravšnji bi bili za mojega deda.« (Ded Mrmolja z debelo rdečo kožo, zmeraj siten in zmeraj dobre volje.

»Kaj boste govorili. Vsi mislijo, da jim bo ne vem kako lušno, potem pa ni spet nič.«

In Mrmoljeva, trdoživa babica: »Praznik tudi ni zato, da bi nam bilo lušno.«

Lušno v navednicah.)

»Moj ded –« je Ivan hotel povedati Klari, pa se je po naključju ozrl na njen obupani, lisasti obraz in umolknil.

Stala sta pod slepimi okni, najemniki so bili še vsi zdoma. Tak čas pač. Klara je izprožila zemljemerske roke izpod tankega plašča. Ivan je vzdrtel ob pogledu na njene nezaščitene, mrazu prepuščene lahti. Eno samo kratko in grozno sekundo je omahovala, potem se je nežno in odločno prižela k njemu, mu položila glavo na ramo in ga pobožala po hrbtu. Bila je (čudež!) topla, njeni pepelnati lasje so ščegetali Ivana po bradi. Ivanu je bilo prijetno. Ona je začutila odmev svoje nežnosti in se je veselo ozrla navzgor, v obeh je imela dobroto, na vekah srebrne pičice.

»Uboga, uboga,« je komaj slišno zamrmral Ivan.

Klara ga ni slišala. V zavetju njegove podpazduhe si je obliznila ustnice, nato se je s priprtimi očmi nagnila nazaj in se mu ponudila v poljub. Njena usta so bila kot rdeča luč. Ivan se je zdramil in otrdel od groze.

»Motite se o meni, Klara,« je rekel.

In nato še enkrat:

»Motite se o meni, spoštovana Klara!«

Zastokala je v hudi slutnji in se stisnila k njemu.

»Prosim vas, Klara,« je rekel in jo odrinil, »morate mi verjeti, kar vam bom zdajle rekel. Rad vas imam, ampak zaljubljen, zaljubljen bi v vas ne mogel biti. Nisem tak. Ne ljubim vas, Klara, prosim, verjemite mi. Ne ljubim vas. In oprostite, oprostite mi, prosim!«

Planila je v vežo in Ivan je slišal, kako je zapahnila vrata. (Ne smete, gospodična Klara, ljudje se še niso vrnili, zapah pride na vrsto šele čez tri ure.)

»Preklet hudič,« je rekel Ivan.

»Ponavljal sem besede, ki so njo že ob prvi ponovitvi docela prepričale. Bedak. Neotesanec.«

»In trudil sem se, da bi ji razložil, njo pa bi vsaka dodatna razlaga dodatno ujezila – in najbolj jo je ujezil moj trud.«

Ne, ne, Ivan, saj dodatne razlage sploh ni, in ti, ki si razumen človek, se nisi trudil, ker bi to pomenilo, da se trudiš zaman, to pa ni združljivo s tvojim značajem...

Ko je zlagal obleke v torbo, ko si je (naslednji dan) kupoval vozni listek, ni več mislil na Klaro. Mislil je na svoje medicinsko ravnodušje, na svojo razumnost, občudoval se je in se sam sebe rahlo bal; oboje, oboje, verjemite nam. Oboje je hrana za samoljubje, morda tisto drugo slastnejša hrana. Kakorkoli: veselil se je božiča in domačih, veselil se je mame in očeta in Ernesta, veselil se je kuharice Ane in veselil se je potic. Zakaj bi se moral ves čas ukvarjati z »erotičnimi vprašanji«? Bil je uspešen, mlad mož, čutil je, da je daleč presegel vse, ki jih je imel rad, celo vse, ki jih je spoštoval.

2

Med vsemi čudeži je bil ta še najmanjši: Ivan, z makaroni in cimetom vzrejeni otrok, Ivan, ki je živel v udobju, ki se je prehladil, če je šel ven brez šala, ta Ivan je pri priči razumel simetrično, okleščeno, izpraznjeno, poribano, v vrsto postavljeno usodo svoje ženske. In začutil je vse, kar je ona kdajkoli lahko čutila: milost in ponižnost, ponos in jezo. Vdihnil je vonj njene obleke; bil je vonj slabo sprane milnice; dotaknil se je njenega krila in ga pomel med prsti. Blago je bilo majčkeno kosmato. Ona je sedla. Lahti so ji omáhnile na mizo. Gledala je kolobarček, ki je ostal pod Ivanovo skodelico, in tuhtala, kako bo spravila kolobarček z mize. S krtačo? S smirkovim papirjem?

»Rodila sem se na grčnjavi,« je rekla. »Dvomim, da poznate to vas. Služila sem v Dobenu pri nekih ljudeh, ki so me nagnali. Bili so divji, prismojeni, a niso bili slabi. Kar rada sem jih imela. Ko so me nagnali, se nisem vračala domov. Doma mi ni bilo nikdar lepo. Tukaj živim sama zase, odvisna sem samo od sebe. Dobro mi je. Življenje je življenje.«

»Slišal sem že za vas, gospodična Johana,« je rekel Ivan.

Johana Krstič, se je tvoj sloves širil samodejno in blagodejno kot legenda?

Nič takega. Vsak otrok zna reči, da je svet majhen.

»Ime mi je Ivan, Ivan Barda. Ernest Barda, ki ste ga poznali, je moj polbrat.«

Zmeraj je žrtvoval čustvene vzgibe disciplini. Je bil vreden tega vrto-glavega presenečanja, tega strmenja, lepi Ivan?

Gospodična Johana, v vaši sobi, na zverženem stolu, ki je kakor srdit in masten pljunek pravilom perspektive v obraz, se Ivan Barda počuti, kot se ni počutil še nikjer in nikoli.

Ivanu se zdi, da je svet urejen po vaši čisti, simetrični zamisli.

Johana.

Pod vrati so begale sence, zapah je grozil, da se bo vsak hip iztaknil iz zlizanega žlebička.

Johana je imela trikoten prsni koš. Razpokane, toda sočne, mehke ustnice. Preveliko čeljust. Ko sta se objela, je Ivan dobil kurjo polt: Johana brada se mu je zadržala v strastno mišico, ki veže vrat z ramenom.

Pomagal je Johani sleči obleko (gumbi so bili zadaj). Stala sva v kotanji sredi sobe (ah tisti smešno vzvalovljeni pod!). Ivana je golota motila,

prerazločno, preveč samotno je čutil svoja in Johanina vlakna. Potem sta oba hkrati zajela sapo, njuna trebuha sta se staknila in Ivanu se je zazdelo, da se je nekje med njima, nekje med prsmi in popkom, strl glinast lonček z dišavnim oljem.

Bližalo se je poldne in sonce je bilo vsiljivo, kot je lahko samo zimsko sonce. Ivan bi rad obesil na okno oranžne zavese. Johana je mižala.

Ženska, ki jo je imel Ivan rad, je morala popoldne zaspati. Bila je starejša od Ivana, hitreje se je utrudila, čeprav je bila močna. Ivan je bil stisnjen mednjo in med steno, tik nad glavo je imel mizni rob. Njeni lasje so zasedli blazino. Dišali so po olivah. Tega vonja ni moglo pregnati nobeno milo. Soba je bila na jug. Sonce ni odnehalo. Ivanu je otrpnila desnica, s katero si je podpiral glavo. Postajalo mu je neudobno. Spraševal se je, kako bo, ko se bo Johana zbudila.

»Rad bi, da bi se zbudila.«

Pa vendar ni umaknil njenih las, še nasvedranih od trde kite, ker je ni hotel zbuditi. Oba sta bila suha kot smrtni greh. Drugače bi jima bila postelja preozka.

Ko se je zbudila, je vstala. Vzela je rjuho s seboj, belo ogrnjena je hodila po sobi. (Ivan se je ves nag in premražen zvil v klobčič.) Iskala je milo in gobo. Našla ju je, začela se je umivati z mrzlo vodo, pri čemer je kazala Ivanu hrbet. Rjuhe ni spustila, skrivala se je pod šotorom. Bila je sredi enega najbolj skrivnih gibov, ko ji je rjuha padla z ramen. Ivan se je namuznil: v kretnji je prepoznal svoj gib. Johana se je obrnila, rdeča kot kuhan rak, izrekla je ljubkovalnico, ki je bila polna sičnikov in šumnikov. Ivan se je blaženo pretegnil, Johana je z drobnimi, trdimi koraki stekla k njemu, mokra in mrzla je planila nadenj, da je zakričal. Na Ivana so se usuli hitri, površni poljubi, zagrnili so ga hlastna božanja, ki jih ni mogel dohajati. Ko se je Johana utrudila, sta zamenjala vlogi.

Johana Krstič si je (tedaj zdavnaj) še s prebito ustnico in podplutim hrbtom kupila vozni listek do Dunaja ter si uredila vse potrebno za pot. Rane so se celile na vlaku. Johana je bila zmeraj med tistimi, ki so rajši tepeni kot prezrti. Odšla je od Cerarjevih brez jeze v duši.

Veste, Johana je imela izkušnje z naključji. Prècej na dunajski postaji je morala ugotoviti, da je svet majhen. Kljub svoji kratkovidnosti je pravočasno zagledala brata Dragotina. Deset, petnajst metrov stran se je sprehaljal po peronu in kadil. (Ubogi revež. Nima za hrano in si kupuje cigarete.)

Dragotin je Johano razveselil kot prva velemestna podoba. Toda ni ga želela srečati, potuhnila se je, čeprav je bila prvič (in čisto sama) v tujem mestu. Niti ošinila ni vlaka, na katerega se je vkrcal, pogledala je proč, da bi ne videla, kam se je Dragotin odpeljal.

Johana ni razumela, zakaj so ji pozneje hkrati s tem prizorom hodile na misel karikature iz dunajskih časnikov. Dragotin, ki je cepetal po peronu, podoben shiranemu pločevinastemu dimniku, ni imel ničesar skupnega z debelimi, okroglobučnimi gospodi, ki so jih žene mlatile ali oštevale (ki so

se jim majhni psi zapletali v hlačnice, ki so jim vrabci skrunili klobuke). In kako se je Johana smejala karikaturam! In se včasih (ampak zdaj prehitavamo, ljubeznivi prijatelj, ne jezite se na nas!) ustrašila svojega smeha v prazni, s sodo poribani noči.

Johana je vzela posteljo v gostišču blizu kolodvora. Dva dni kasneje so v gostišču vzeli Johano. Lastnik je jasno ločil denar od prihrankov. Vprašanje, ki ji ga je zastavil, je bilo že skoraj povelje.

»Vi bi ostali tukaj? Delali pri nas?«

Garala je. Ni bila vajena pospravljanja, pri Cerarjevih so ji nalagali mnogo bolj čarovniška opravila. Toda telesni napor je Johano okrepil, da so kmalu vsi občudovali njeno moč in njeno pridnost.

»Imel sem srečno roko,« je govoril oštir gospod Mayer. »Ta ženska je pravi blagoslov.«

Ker je znala uporabljati samo sto nemških besed, je Johana veljala za molčečno. Sloves ji je ostal, tudi ko se je naučila jezika. Niso je ogovarjali. Le včasih ji je kdo ponudil boljšo službo. Tisto, kar je ljudi mamilo in privlačilo, je bila Johanina neverjetna čistoča. Johana je rajši stradala, kot da bi si ne kupila žajfe. (Dragotin si je kupoval cigarete. Vsak ima kako strast.)

Nekaj časa je stanovala v gostilni, potem se je preselila v paketno hišo. Do Mayerja je bilo daleč, vendar je Johana zvesto vztrajala v prvi službi. Mayer pa je šel na boben. Mogoče zato, ker »blagoslov« ni spal pod njegovo streho.

»Moral bi vam bil povedati, Johana. Ni mi šlo z jezika. Človeku je hudo.«

In Johana se je znašla na cesti, če uporabimo splošno rabljene besede; izgubila je celo možnost, da se komu novemu prikupi s svojim garanjem.

Zopet naključje. Kako bi jo sicer Ivan sredi belega dne našel na dvorišču paketne hiše?

»Postelja se mi zdi kot vlak. Včasih se igram, da ne smem stopiti na tla. Skušam z rokami doseči predmete, ki jih potrebujem. Samo enkrat (in čisto sama) sem se peljala z vlakom. Strah me je bilo stopiti gor in dol. In na vlaku sem si želela spodviti noge, ker sem imela neprestano občutek, da mi jih bo odtrgalo,« je rekla Johana. »Igram se dogodivščino, ki se je srečno končala. Ni najlepše to, da sem te našla, Ivan. Najlepše je to, da mi je upadel pogum in si končno lahko priznam, kako strašno je bilo brez tebe.«

... Johana moja, ti si s hribov in jaz sem bil rojen v kotlini. Rad bi imel – zate in zame – prav majhen prostor sredi dolgega, težkega, hrupnega vlaka. O tem sanjam, kadar se izvlečem iz kotlinske more. Zaprl bi vrata kupeja in zagrnil bi zavese; naredilo bi se topló. In potlej bi ti sezul čevlje in položil bi tvoje noge na baržunasti sedež. Zavil bi te in bi ti rekel: »Glej, Johana, zunaj je rávno, drsi in bo trajalo, trajalo, trajalo. Splačalo se je omotati tvoje nožice v to kvačkano ogrinjalko.«

»Ogrinjalko« bi rekel, Johana moja, rad bi te inficiral z besedami, ki so mi šle na živce, ko sem bil majhen.

Ne verjamem, da sonce zahaja za krivo črto.

Rad bi ti rekel: »Glej, zunaj so polja, Johana, ne njive, polja so, poljane so, in tudi če ti ni do žita, ti bodo stopile solze, ko boš videla, kako se zlati klasi zunaj zibljejo v hrepenenju po soncu! . . .

Ni ji povedal, katera gospodična, ki je ni ljubil, mu je posodila geografske knjige o ravnem.

. . . Splačalo se je sesti globoko v baržunasti sedež. Tej poti ni konca, Johana. Zadremala bi in bi se zbudila in zunaj bi še vedno drsela. Človeški duh je tu mogočen. Ne dovoli si niti grička, niti krtine. In ne bom verjel, Johana, ko mi bodo rekli, da se ta polja ne širijo v neskončnost. Ne bom verjel.

»Zavil sem svojo Johano,« bom rekel, »onesposobil sem njene nožice, dajte nama mir.«

Še dolgo ne bo kraja. Noč in dan. Ponoči zvezde, zjutraj slab okus v ustih, ne upam si te poljubiti, ti vztrajaš, da te moram. Sive in rjave race plavajo po žilah te dežele. Nisi še videla bolj žareče zelene barve, bolj zamolke, temnejše, sočnejše barve, kot jo sejejo kanali. Ljudje se tukaj nič ne izgovarjajo. In veter odobrava njihovo početje.

Ko bova šla, Johana, bo dvajset letnih časov hkrati. Gotovo bo pihal veter. In poti ne bo nikoli zmanjkalo.

»Nikoli,« bom rekel, »brez skrbi, moja Johana, nožice naj se mirno grejejo.«

Poljubim te. Oba imava krive nosove. Nič ne de. Rad se s svojim končkom nosu dotaknem tvojega končka nosu. Tvoj konček je pordel od joka, veliko časa potrebuješ, da se preseliš iz enega razpoloženja v drugo. Umirjaš se počasi, ker si starejša, ker si srednjih let.

Bojim se že, da me bo dežela postavila na laž, izza roba se lesketa nekakšno brezno. Veš, kako se bojim, da bi si zapravil ugled v tvojih očeh. To je drugače kakor slab okus. Lagati ti ne smem.

In ti ptiči, ti galebi: če bi ne leteli tako počasi in spokojno, bi rekel, da so znanilci konca. Toda glej, Johana, ne bo se končalo, končati bi se moralo, pa se nadaljuje. Kar se mi je zdelo lesket konca, je bil samo večer, in po tem večeru bo spet jutro. Še dolgo ne zadnje jutro.

Namenjeno nama je bilo, pa tudi ne. Poljane zunaj niso najine. Najin domek je majhen prostor sredi velikega hrupnega vlaka. Ločimo majhne in ogromne galebe. Tile, ki krožijo okrog najinega okna, so majhni galebi. Obletavajo najino okno, kot bi šlo za okno kajute. Mene niso ladje nikdar vznemirjale. Vrezati brazdo v nekaj, kar je objemljivo le z veliko moško mislijo! Saj to je dlakočepstvo, Johana, mila moja!

Dolgo ne bo noben sprevodnik zmotil najinega strmenja, dolgo ne bo nobene postaje. Zdi se mi, da imava pravico samo do strmenja. In to je čisto zadosti. Na koncu poti bova morda imela pravico do izkrcanja. Toda rekel sem, da konca ni. Zavil sem svoji Johani nožice, dajte nama mir.

Ne pretvarjaš se, da si mlada. Zato ima tvoj obraz zdaj mlade zdaj stare poteze. Kadar se smeješ, se ti v suho kožo zariše ostra guba. Zraven gube pa se vdolbe smejalna jamica, ki ji rečemo sedma lepota. Še nisi

slišala? Da jamici rečemo sedma lepota? Nisem si zavil nog. V ogrinjalko. (Ogrinjalka in domek, prosim te, Johana, uporablaj tidve mehki, makaronski, cimetovi besedi, navadi se ju!) Zavil sem jih tebi, to je dovolj, da vem, kako slabo bi se najini koraki znašli, če bi se zgodilo nemogoče in bi nama bilo dano tavati po ravni deželi.

Rečeš mi, da si z ničimer ne morem napraviti ugleda v tvojih očeh. Rečeš mi:

»Preskrbljena sem...«.

In v tvojem glasu je podton. Hotela si reči nekaj veliko bolj divjega, nekaj veličastnejšega. »Preskrbljena« je lepo rečeno, moja Johana.

Na ustnicah ti visi ganotje. Gledam te. Zamudim trenutek, ko se (zunaj) prvič pokaže morje. Ni mi žal, da sem zamudil ta trenutek. Gledal sem tebe. Vode ne moreva več odmisli, tukaj je, pred nama, in bližava se ji. V tvojih nožicah se zgane strah, nato uvidiš, da je vagon neprodušno zaprt, in da ne bomo potonili, tudi če bomo strgali nit, ki loči kopno od tekočega. Glej, Johana, strgali smo nit, toda kakor strelica se za naju, za težki hrupni vlak, katerega del je najin dom, v to mirno, srebrno morje steguje tanek pas kopnega, obdan z zelenkastim blatom. Tu in tam si je na blatu drznila postlati kratka, anemična trava. In blato se neopazno, pa vendar odločno taja v valovih.

Kdo bi si mislil, da bo na koncu črka T? Na strelico je počez nasajen nekakšen otok, nekakšen branik, strelica in otok sta narisala črko T, T si ti, Johana, in saj si rekla, da si z ničemer ne morem napraviti ugleda v tvojih očeh. Konec je, ustavili smo se, naprej ne gre. Toda zdi se mi, da midva tu ne bova pogrešala vlaka.

Tvoji čevlji so se skotalili pod sedež, ko smo zavirali.

»Pusti jih,« rečeš.

Vem, da so zlizani, z ničimer si ne moreš napraviti ugleda, a te bom vseeno nesel. Naj tvoje nožice ostanejo bose v ogrinjalki. Nesem te torej ven, vlaka ni več, ne spredaj ne zadaj ničesar, samo najin vagon je, obraščen s planktonom in algami, kot da že stoletja prestreza slano roso.

Z ogrinjalko vred te položim v pesek. Tik ob vodi. Ne vem, zakaj se mi zdi, da je ob vodi zatišje. Kar je ostalo v kiti, je beden miškast ostanek, veter si je izpulil tvoje lase in naredil iz njih zastavo. Pepelnatorjava z vonjem po olivah ni bila še nobena zastava nobene dežele.

Odklopili so naju od vlaka, vedoč, da bo zalet še dolgo trajal, izstrelili so naju, prišla sva do konca, sama z repom njihove mačehovske energije.

Pustim te ležati v pesku, tečem po prtljago, kot da bo vlak odpeljal. Ni več vlaka, ljubica, samo najin domek je. Na pol pota se obrnem. Si reš kriknila? Kriknila si, nekaj sivega je pristalo ob tvoji glavi, in meni se nenadoma zamegli ogle, kot da *meni* plapola pred obrazom pepelnatorjava zastava z vonjem po olivah. Ko si znova ocedim obzorje, ti že stojiš. Vkopala si nogavice v mivko, do gležnjev, zasukala si se proti morju, v pravo smer, veter ti češe lase z obraza in vsa oblačila nazaj. Vidim deskasti obris tvojega telesa, Johana, ljubim te, velik, gladek, razločno sivobel galeb stoji zraven tebe in se s kljunom dotika tvojega kolena.

»Hopa hopa hopa hopa!«

Anton Jelovšek se smeje, njegovi zobje se krvoločno in čistokrvno bleščijo. Anton – kot vsi silaki – sopiha in kleca le za šalo.

»Hopa hopa hopa hopa . . .« med smehom vzdihuje Anton.

Boštjan Jelovšek gre dva metra za Antonom. Razdalja je stalna, kajti Anton in Boštjan imata na ramah težko, črvivo posteljo, ki ju vklepa ter ju peha narazen. Tereza Jelovšek gleda žagovino, ki se usipa iz prežrte postelje: iz vsake luknjice en curek od črvov prežvečenega prahu. Koliko let je postelja stala na miru?

»Hopa hopa hopa hophopa . . .«

Gospa Krstičeva, Terezina mama, odskakuje od ležišča v dveh ritmih: glava in trup odskakujeta v počasnem, preizkušenem, potrpežljivem ritmu Boštjanovih korakov, suhotne nožice odskakujejo v Antonovem mladem, nepotrpežljivem ritmu.

»Čakaj, Rezi, umakni se, lahko te zadeneva!« svari Boštjan. Tereza Jelovšek pa presliši te tihe besede. Kot uročena glede žagovino in nekako postrani, nekako skrivenčeno stopa ob materini postelji. Nepredvidljiva Rezka.

Hopa hopa hopa hopa.

Gospod Lojze iz Loke se je obiral, preden ju je oklical. In potem je odlašal s poroko, kolikor je mogel, in hitel z iskanjem novega mežnarja, kolikor je mogel. Toda kaj je mogel gospod Lojze iz Loke? Tereza je bila Tereza Jelovšek, preden je bila mežnarija oddana novemu mežnarju, in gospo Krstičevo, župnikovo veliko sovražnico, so odnesli iz mežnarije k Jelovškovim. S posteljo vred v sobo, kjer je nekoč stanoval rejene Ernest Barda.

Gospa Krstičeva noče vstati, a je neizmerno prijazna. Kot kak zlat zlat otrok je, cel dan čeblja in se smeje z majcenimi rumenimi zobki, z zrnci koruze, ki ne izpadajo, temveč se obrabljajo. Tako je lahka, da njena teža ne prispeva bistveno k teži postelje, tako lahka je, Terezina mama, da bi jo Anton Jelovšek z eno roko nesel čez Grčnjavo, pa tudi dlje.

Hopa hopa hopa hopa . . .

»Vidiš, Rezka,« šepeta Anton Jelovšek (in sladki vonj uspeha je v zraku) »vse se je pošlihtalo, nič hudega ni bilo, nič hudega . . .«

Anton bi jo bil rad malo dlje tolažil. Silno hitro se je navadila, da ni bilo »nič hudega«, da ni bilo »sploh nič«. O ti, Rezka!

Tereza Jelovšek gleda kupčke žaganja v sivem prahu, spominja se skodelice, iz katere je pila mleko, ko je bila majhna. Anton se navdušuje nad tem, kar je zdaj. Oni drugi bi se znal navduševati nad nekdanjim. Oni drugi je samo še zgodba, ki si jo Tereza Jelovšek pripoveduje brez slabe vesti.

Brez žalosti, da boste pravilno razumeli. Brez obžalovanja. Tistega dne, ko se je Tereza Jelovšek poročila, je pihal hud veter in čipke so se napihovale na premrli nevesti kot jadra, kot ptičja krila, in skozi luknje in

gumbnice je žvižgalo. V cerkvi in kasneje doma so se Terezine obleke povesele. Polona ji je hotela naravnati venček, Tereza pa je rekla: »Pustite, dobro je, pustite.«

Na poroki sta bila tudi Jelovškova Franica in njen Murnik. Nista dolgo ostala. Franico je špikalo v hrbtu. Ko je padel mrak, je Boštjan Jelovšek zadremal.

»Zbudi se, Boštjan,« je rekla Polona.

»Saj ne spim,« se je zlagal on.

Gospa Krstičeva, Terezina mama, jih bo kmalu zapustila. Dobri Anton se hodi k njej šalit, kadar utegne.

»Hudo je Dragotinu in Johani. Nimata doma,« reče Polona.

Tereza zmaje z glavo, kot bi ne verjela, da je dom kakšna vrednota; in vendar, Rezka, si se ves čas borila ravno za dom in za prevzetnost. »Hudo je Dragotinu in Johani...« Toda ne. Rezkina kraljevska kri se upre cenenim zadoščenjem. Povedati vam moramo, da boste pravilno razumeli našo zgodbo. Rezka ima rada Antona. Rada ima neko določeno kost v Antonovi roki, kraj, kjer se sredinec stakne z dlanjo. In rada ima lok Antonovih obrvi, ki je v zadnjem času izgubil nekaj (vendar še zdaleč ne vse) svoje naivnosti.

Rezka je imela isti privid kot Ernest Barda. Anton v beli srajci, ona sama v beli bluzi, rožnata meglica okoli njiju, pa trdne, rumene povoščene deske na tleh.

»Najprej se zdi čisto lahka,« si Anton misli o Terezi, »ampak je zelo težka.«

Težka je, kadar ponoči vstane in hodi po hiši.

»Pridi nazaj pod odejo, Rezka,« šepeta Anton, »prehladila se boš, za božjo voljo!«

»Ne bom se, ne bom, toplo mi je,« pravi Rezka, glasneje, kot bi si Anton (sredi noči) želel. »Še vodo grem pit.«

»Vodo. Žabe se ti bodo zaredile v trebuhu!«

Sredi noči takle popoldanski razgovor! Anton se udari po čelu, saj to je blaznost, takoj zaspimo, ali pa vsaj pridi nazaj pod odejo, Rezka!

Rezka prinese vodo s seboj v posteljo. Nalila si je kar v skodelo, skodela ji je prva prišla pod roke.

»Ja, Rezi! Iz česa pa piješ?!« vpraša Anton, ki ne ve več, ali je buden ali sanja ali kaj.

»Mama trdno spi,« reče Tereza. »Si slišal, Tone, kako piska? Piska in tleska z jezikom! To je od sile zoprni zvok. Dobro, da ne spimo v isti sobi. Še tako se mi včasih zdi, da jo slišim.«

»Jaz je ne slišim,« reče Anton.

»Seveda ne.«

In vse je, kot mora biti. Skovikanje sove, odmev pijanskih pesmi iz doline (to se samo zdi; Antonu), snežni zameti in zatišje, vonj izpod snega izkopanega mahu (jaslice v izbi), povesti, rezljanje nekakšnih figuric, ribanje znamenitih podnic, črvi, ki se selijo iz ležišča gospe Krstičeve v slastnejša ležišča.

»Slišim črva,« šepne Tereza.

Anton spi in ne sliši prav ničesar. Anton ni le silak, je tudi garač, in dobra volja, s katero se zbujajo ob nočnih razgrajanjih svoje žene Tereze Jelovšek, je vredna občudovanja.

»Prekratke rokave ima,« si misli Tereza in gleda Antonove velike roke.

Potem zapre oči in premišljuje, da je imela možnost imeti drugačno usodo, in premišljuje, da se je najbrž pravilno odločila, in spozna, da se sploh ni odločila, temveč je pač tako naneslo in je tako edino prav. Vnaprej je bilo urejeno. Kdo ve, kako bi bilo, če bi ne bilo vnaprej urejeno. Ampak to ni mogoče. Ni bilo nikdar mogoče.

»Levinja moja, tigrica, zverina moja, pretolkla si se,« reče Tereza.

Ernest Barda ji govori te besede. Ernestu Bardi je mogoče položiti v usta katerokoli besedo, vsaka zveni naravno in se prilagodi Ernestovemu jeziku. (In ne obratno: ne jezik besedi.) Anton je na prvi pogled videti počasen, v resnici pa je hiter. Rezka se je dolgo trudila, da bi Antona dohajala. Potem je obupala in je sklenila, da bo čisto pri miru čakala Antonovo vrnitev. Svet je okrogel in z vsakega dirjanja se vrnemo na staro točko. Včasih je Rezka ustavila Antona, hoteč se vključiti v njegov dir, Anton pa je še bolj pohitel. Včasih je imela Rezka tudi slabo vest, ker ni sledila Antonovemu zanosu; skrivala je smehljaj, dokler ni ugotovila, da Anton ničesar ne vidi; kadar je bil vznesen, je govoril Tereza, ne da bi se slišal; bil je daleč daleč v svojem vrtincu; potem ji je padel na prsi, dobrodošel, Anton, hvaležno jo je božal po laseh in ona ga je trepljala, lopatic ni bilo čutiti, Anton je imel krepak hrbet.

»Slišiš črva, Anton?« spet vpraša Rezka.

Ne razumite napak: Rezka bo zmeraj ljubila samo tisto, kar je pognalo korenine v njenem otroštvu. Pikaste skodelice, miši, škrabljanje lesnih črvov. Zamete. Zdajle so zunaj zameti. Čas okrog božiča.

»Levinja moja, tigrica, zverina moja, muca, pretolkla si se!« reče Ernest Barda.

Ernest Barda je v sobi. Anton spi in ni za nič ogoljufan. Rezka je zaprla oči, kot bi ne hotela spustiti iz sebe niti kančka toplote. Žarenje se začne v očeh. Valovi gredo po žilah, gredo po celem telesu in ga obožujejo, dokler se v grlu ne razpoči zlata kroglica. Tereza se ne gane, le vrat ji podrhteva. Na trepalnicah se ji sušijo solze. Ušla je Antonu, še dolgo bo bedela, vidite. Terezine ljubezenske noči so daljše od običajnih. Vendar bedenje ne škoduje njenemu čvrstemu, mlademu telesu.